

keinek megkárosítása”, valamint „izgató hírek terjesztése” címén (BTK 112. és 119. paragrafus). E címeiken 3 év, ill. 6 hónap börtönbüntetés szabható ki.

Duray jelenleg letartóztatásban van, és a Budapestről érkező hírek szerint a csehszlovák hatóságok igen komolyan készülnek elítélésére. Lehetséges, hogy az előző tárgyalás vádjait is fölelevenítik ellene.

A magyar—román megbékélés útja

Az alábbi nyílt levelet Tamás Gáspár Miklós budapesti politikai filozófus és ellenzéki publicista intézte román nyelven a demokratikus román emigrációhoz. Levelét teljes terjedelemben hozta a „Lupta” c. párizsi román emigráns folyóirat 1984/19. számában. A szöveget magyarra mi fordítottuk.

Kedves Barátaim!

Elnézésüket kérem nyelv- és stílusbeli hibáimért; hat éve hagytam el Romániát és a román nem anyanyelvem.

A romániai magyar kérdéstről fogok szólni. Ismerik a jelent: a nemzeti különbségtétel, az olyan iskolák számának csökkentése, ahol magyar nyelven folyik az oktatás, nacionalista érzelmeket szító propaganda-hadjáratok szervezése, és így tovább. Ami a múltat illeti, arról jobb, ha nem beszélünk: a hazug történetírás — az 1918 előtti hivatalos magyar hazugságok és az 1918 utáni hivatalos román hazugságok mind a kisebbségekkel szemben elkövetett igazságtalanságok igazolását szolgálták — annyira megmetyelvezte a tapasztalások forrásait, hogy már nem is hiszem, hogy értelme volna megtisztítani a vizet, melyet nap mint nap inni kényszerülünk. Ezért csak néhány közhelyre fogok szorítkozni, melyeket illetően bizonyos

vagyok, hogy azok az Önök számára is közös civilizációnk lényegéhez tartoznak mint annak az ókorból és a kereszténységből eredő vitathatatlan alkotó elemei.

Úgy tekintem tehát, hogy Önök sem tagadják az egyén politikai, gazdasági és vallási szabadságjogait, az emberi közösségek jogát arra, hogy szabadon megválasszathassák a nekik legjobban megfelelő életformát, és hogy mindenekelőtt, hozzám hasonlóan, hisznek a felebaráti szeretet magasztos erejében.

Úgy vélem, ezekből a kézenfekvő premisszákból minden nyílt- és éleseszű ember hasonló következtetésekre jut, s talán ezzel a gondolattal zárhatnám is soraimat, kifejezést adván abbéli reményemnek, hogy ezekben az alapvetően fontos, elemi kérdésekben egyetértünk. De amint egy többé-kevésbé tisztelettudó pillantást vetek a tényekre, elkerülhetetlenül apróbb kételyeim támadnak. Ezért szeretném, talán kissé kurtán-furcsán, de elmondani, mi az, amit szeretnék, ha közösen javasolnánk az Erdélyben és Románia más tájain élő magyarok panaszainak orvoslására:

– Kultúraautonómiát a régi osztrák–magyar monarchia szociáldemokrata és más radikális gondolkodói, mint Jászi Oszkár vagy Vasile Goldis, elképzeléseinek szellemében.

– Helyi regionális decentralizáláson alapuló autonómiát.

– A határok átszellemítését a *titulescui* értelemben, a Romániában és a világ más tájain élő állampolgárok közötti személyes, kulturális és politikai kapcsolatok, valamint a kivándorlás liberalizálását.

– A nemzeti kisebbségek, mint önálló egységek létének biztosítását, beleértve önálló politikai-egyesületi intézményeiket, egy olyan federáció keretében, amely a kultúraautonómiát a területi autonómiával egyesíti.

Ezek a javaslatok természetesen megvalósíthatatlanok mindaddig, amíg a Ceausescu-család és az általuk szolgált

szervezet hatalmon van; e hatalom megtartásában egyébként fontos szerepe van annak a sovinszta elmebajnak, amelyet Ceausescuéknak sikerült meghonosítania. Az Önök feladata, hogy Románia jövőjére gondoljanak, hogy megtalálják a kiutat a zsákutcából, hogy megelőzzék azt a politikai káoszt, amely az országra szakad a rendszer bukásakor, és amely egy új 1907-hez vezethet: a tömegmészárlásokat és a pogromokat, amelyeknek csendőrruralom lehet a vége orosz beavatkozással vagy anélkül. Az Önök feladata az is, hogy megfogalmazzák azt a credót, amely véget vet a több évszázados nemzeti gyűlölködésnek, egy olyan credót, amely őszintén hirdeti a bűnbocsánatot és a feloldozást. Meggyőződésem, hogy a bűnbánaton át vezet az út a toleranciához, ami mindenképpen előnyösebb, mint a közömbösség.

Bocsássuk meg egymásnak a múltat kedves Barátaim, és lépünk előre.

Tudatában vagyok annak, hogy a romániai magyarok szenvedése az egész országban elszenvedett igazságtalanságoknak csak egy része. Jól tudom, hogy a nemzeti gyűlölködés csak egy szabad és békés Kelet-Európából űzhető ki. De a mi munkánk, hogy legalább elindítsuk a megbékélés és a megértés folyamatát, ha nem biztos is, hogy mi még megérjük fáradozásaink szerencsés végét.

Sajnos, kételkednem kell abban, hogy a közeljövőben együtt ülhetnénk le Provence-i módra készült békacombot enni Capsánál! De úgy érzem, nincs vesztegetni való időnk.

Isten legyen Önökkel, kedves Barátaim. Bár természetesen formálisan nem vagyok felhatalmazva arra, hogy ezt kijelentsem, mégis tudniuk kell, hogy minden nemes ügyben számíthatnak a magyarországi demokratikus ellenzék együtttérzésére. Legyenek meggyőződve arról, hogy nem felejtjük el, milyen részt kell vállalnunk azzal

a gyilkos ostobasággal vívott harcban, melynek neve: nacionalizmus.

Budapest, 1984. május 5.

Baráti üdvözlettel:
TAMÁS G. M.

A független sajtó és a magyar hatóságok

Tisztelt olvasók, barátaink!

A szolnoki rendőrkapitányság sajtórendészeti szabálysértésért hat, illetve nyolcezer forint pénzbírságra ítélte Kőszegh Ferencet, a *Beszélő* című nem hivatalos politikai folyóirat szerkesztőjét és Molnár Tamás grafikust, az *Inconnu* művészcsoporthoz tagját. A határozatot több házkutatás és rendőri kihallgatás előzte meg. A házkutatások során a rendőrség lefoglalta a *Beszélő* 8. számának sokszorosított borítóját és képmellékletét (Nagy Imre és mártírtársai arcképét), valamint az *Inconnu* csoport tagjainak avantgarde szellemű kiadványait és politikai grafikáit. A rendőri eljárás és a szabálysértési határozat, amely a lefoglalt sajtótermékek megsemmisítését is elrendeli, a második nyilvánosság ellen indított akcióorozat része.

1982 nyara óta a hatóságok zaklatásokkal, házkutatásokkal, sokszorosító felszerelések, sőt írógépek, kéziratok lefoglalásával, egyre növekvő pénzbírságokkal próbálják – mindmáig sikertelenül – megakadályozni a cenzúrázatlan kiadványok megjelenését. Miközben az utcai brutalitásoktól sem riadnak vissza, minden áron el akarják kerülni, hogy sajtórendészeti vagy politikai perre kerüljön a sor. Ha szükséges, akár azt is írásba adják, hogy az engedély nélküli sajtótermékekből „viszonylag csak kis mennyiség nyert feltalálást”, holott a *Beszélő* borítójából 1400, képmellékletéből pedig 2000 példányt foglaltak le – csak kiróhassák a büntetést házon